

Libuše Šulcová

 GRADA

Augustin Šulc:

Měl jsem motocykl rád

o něm, jeho firmě
a **motocyklech BSA a ČZ**

Libuše Šulcová

Augustin Šulc: Měl jsem motocykl rád

o něm, jeho firmě, a motocyklech BSA a ČZ

Editor Jan Králík

Grada Publishing

Knížku „Měl jsem motocykl rád“ věnuji svému manželovi – bylo to totiž také jeho krédo. Vláda byl pro mne více než 50 let láskyplným mužem a trpělivým učitelem ve všech oblastech našich činností. Předal mi také své nadšení pro motorismus a v posledních letech zvláště pro veteránství. Podle jeho přání se i nadále a s radostí účastním veteránských akcí a snažím se tak udržovat historii BSA motocyklů živou i pro mladou generaci.

Manželé Vladimír a Libuše Šulcovi na Fiva World Motorcycle Rally v roce 2005

Vystudovala jsem jako první děvče Vyšší průmyslovou školu strojnickou v Betlémské. Tam jsem poznala svého životního druha Vládu Šulce. V té době jezdil terénní závody a já jsem brzy propadla vůni benzínu. Nebylo mi ještě 18 let a už jsem měla řidičák na motocykl. Jezdili jsme na BSA 500, později na BSA 770 se sidecarem. Během aktivního rodinného života jsme motorismus uspali. K motocyklům jsme se vrátili po roce 1992, když jsme už jako důchodci začali jezdit na veteránské akce. A nastaly krásné časy, zvládali jsme tak 12–15 rallye v sezóně. Když se začalo jezdit mistrovství republiky, byli jsme oba často mezi

vítězi. Po manželově smrti jsem získávala skoro každý rok mistrovský titul sama, s loňským (2015) jich mám už 7. Plním nejen slib manželovi, že budu jezdit i bez něho, ale dodává mi to neuvěřitelnou energii. Když mi brouká besička a kolem ubíhá krásná česká krajina, nemohu si víc přát. Vlastně ještě něco – léta jsem cítila dluh vůči Vláďovu tatínkovi, Augustinu Šulcovi, a chtěla jsem napsat jeho životaběh. Splněním tohoto snu jsem si nachystala i dárek ke svým letošním osmdesátinám.

*Držte mi palce, abych mohla ještě aspoň letos jezdit po vlastech českých.
Amen, Libuše Šulcová*

Libuše Šulcová

Augustin Šulc: Měl jsem motocykl rád o něm, jeho firmě a motocyklech BSA a ČZ

Vydala Grada Publishing, a.s.

U Průhonu 22, Praha 7

obchod@grada.cz, www.grada.cz

tel.: +420 234 264 401, fax: +420 234 264 400

jako svou 6223. publikaci

Editor PhDr. Jan Králík

Odpovědná redaktorka Věra Slavíková

Grafická úprava a sazba Atelier Kupka

Fotografie z archivu rodiny Šulcovy a Nušlovy

Počet stran 144

První vydání, Praha 2016

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s.

© Grada Publishing, a.s., 2016

Cover & layout design © Atelier Kupka, 2016

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele.

Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků.

ISBN 978-80-271-9199-4 (pdf)

ISBN 978-80-247-5703-2 (print)

Obsah

Několik let jsem se připravovala	8
Narodil jsem se 19. června 1900	12
Když jsem se učil	20
Obchodní korespondence	21
Odchod otce Karla Šulce	23
Po výstavě Olympia Show v Londýně 1922	23
František Nušl	25
Příprava na dálkovou jízdu	27
Bylo 8. prosince 1922, 6.30 h	30
Za mnohé vděčil Augustin manželce	38
Augustin motocykly nejen prodával	41
Měl jsem ale také tvrdou hlavu	44
Tři motocykly BSA 770 se sidecarem	44
Soutěže a závody	47
Reklama musí oslovovat	54
Systém evidence náhradních dílů	56
Motocyklů B.S.A. běhá dnes již po republice tolik	59
V lednu 1925 zopakoval Augustin jízdu do Prahy	64
Jízda kolem světa na motocyklech BSA ...	67
Na začátku nebylo snadné prodávat motocykly	70
Na počátku roku 1928 otevřeli BSA dům	72
Kompletní servis pro motocykly BSA ...	73
O normálních reklamách	77
Zástupci značky ČZ	79
Úspěšná firma zanikla znárodněním	84
Vážení pánové a milí přátelé	85
Na šestidenních se Augustin osvědčil ...	95
Šťastné pokračování?	108
Přehled činností a úspěchů firmy Bratří Šulcové	112
Epilog	116
Zbývá připomenout další historii BSA ..	118
A ještě pár fotografií z rodinného alba na konec... ..	128
Poděkování	141

Několik let jsem se připravovala

na to, abych ze svých vzpomínek a z vyprávění mého tchána Augustina Šulce spletlá historii počátků motocyklů BSA v Československu, které začala dovážet firma Bratří Šulcové. Věděla jsem, že když to nenapíši já, už se k tomu nikdo z rodiny nedostane.

Jak čas ubíhal, připadalo mi stále těžší nořit se do všech těch vzpomínek, i z citových důvodů. Toto povídání jsem psala hlavně srdcem. Proto prosím čtenáře o shovívavost, pokud se jejich informace budou lišit od těch mých. Budu ráda za jakoukoliv vzpomínku či připomínku a předem za ně děkuji.

Před deseti lety jsem začala vlastně od konce, obdobím, kdy firma Bratří Šulcové zastupovala značku ČZ. Tehdy byl mým neocenitelným poradcem a pomocníkem můj manžel Vláda, iniciátor a kritik, který o životě svého tatínka hodně věděl. Sotva jsme ale začali, zůstala jsem prakticky na celou historii sama, Vláda odešel.

Ve svém vyprávění nikdy nepoužiji pro Augustina Šulce výraz „tchán“. Byl pro mne nejlaskavějším a nejmilejším tatínkem, kterého jsem si mohla přát. Můj vlastní tatínek, Rudolf Müller, zemřel v roce 1949 na tuberkulózu, kterou se nakazil za války během totálního nasazení, a já jsem moc postrádala jeho otcovskou lásku. Tatínek Augustin mne přijal takovou, jaká jsem ve svých 16 letech byla. Trochu zpovykáný klučičí zjev, vždyť jsem studovala jako první děvče na Vyšší průmyslové škole strojnické v Betlémské a domnívala se, že se musím přizpůsobit prostředí, přesto se srdíčkem otevřeným a touhou naučit se všemu, co budu pro život potřebovat. Tatínek Augustin a vlastně i jeho žena, maminka Marie, byli ti praví učitelé. V roce 1955 zemřela také moje maminka Františka, právě jsem maturovala. U Šulců jsem byla šťastná, našla jsem tam nové útočiště.

Poprvé jsem Augustina Šulce uviděla ve svých 16 letech na terénním závodě v Šárce. Jeho syn Vladimír tam jel a já jsem mu s páskou na ruce dělala „mechaniku“. Byla jsem v depu a pyšně ukazovala kola a pořadí. Jednu chvíli jsem se podívala přes vyznačenou trať, kde stál jezdec Josef Paštika s prošedivělým pánem impozantního, ale milého zjevu. Naše oči se setkaly a já měla příjemný pocit, jako když se potkám s dávným přítelem. Pan Paštika prý Augustina Šulce informoval, že to klukovské stvoření naproti je Vláďova slečna. A jak to bylo dál? Postupně jsem se seznámila s celou rodinou. Starším Vláďovým bratrem Augustinem – Gustou, mladší sestrou Maruškou a hlavně s maminkou Marií – Mankou, která byla oporou celé rodiny. Sourozenci měli mezi sebou krásný vztah, o čemž svědčí jejich přezdívký. Nejstarší Gusta byl Klučina, Vláďovi se říkalo Mourek a nejmladší Marušce Hvězdička. Do party ještě přibrali sestřenici Olinku Balcarovou, Oleku, a společně prožívali nádherné dětství v Průhonicích. Nic mezi nimi nezměnila přibývajících léta, ani později jejich partneři, tak to zůstalo až do smrti obou kluků.

Jak šel čas, z náhodných poznámek, příběh a vzpomínek se mi začal skládat příběh Augustina Šulce. O svých radostech, úspěších, problémech, těžkostech a nespravedlnostech, které ho potkaly, mluvil jen zřídkakdy, nerad a v náznacích. Tehdy ještě byla větší část rodinného domu v Průhonicích zabraná Národním výborem. S rodinou jsme tam trávili prázdniny, i když jsme měli k dispozici jenom dvě místnosti na půdě, bez vody a příslušenství, v přízemí kuchyň a záchod babičky Balcarové, vdovy po hraběcím lékaři MUDr. Vladimíru Balcarovi. V jedné místnosti spali rodiče, ve druhé celá naše rodina. V srpnu 1979 jsem podstoupila komplikovanou operaci žlučníku a ještě dlouho jsem měla velké bolesti, na které nezabíraly prášky. V noci, když mě to zase trápilo a já nechtěla budit děti, šla jsem dolů do kuchyně. Od druhého dne jsem si mohla

Vladimír Šulc na snímku z 6. srpna 1952 na terénním závodě v Šárce.
Na rub napsal „Líbě – v upomínku na závod, který jsi mi pomohla vyhrát – Vláška“

Tatínek Augustin Šulc

Augustin Šulc na karikatuře Desideriuse z roku 1927 při zdolávání Tater na motocyklu BSA

být jistá, že se za chvilku otevrou dveře a vejde tatínek se slovy:

„*To jsem ti říkal, jak pan Šedivý nechal Continental atlas na jedné ze zastávek v Belgii?*“ A třeba dvě hodiny vyprávěl o dobrodružné jízdě z Anglie do Prahy (k tomu mi podával mokré obklady), nebo o začátcích firmy Bří Šulcové, prostě vždycky něco ze své cesty životem. Kupodivu se během vyprávění bolesti uklidnily. Pak tatínek řekl:

„*No, tak teď snad zase zkusíme chvilku spát, vid?*“

Díky za ty noční chvíle.

Po tatínkově skonu v roce 1979 jsme se všichni často setkávali, to už jen u maminky, ale i tam byl tatínek stále středem naší pozornosti.

To už jsem se začala vážně zabývat myšlenkou zachytit historii firmy Bratří Šulcové. Jenom jsem měla obavy, že mám málo ověřených údajů. Teprve v roce 2012 jsem dostala od švagrové Kamily, vdově po nejstarším Gustovi, asi 5 kg písemností a fotografií z tatínkovy stoly, ze kterých se mi rozbušilo srdce. Uprostřed hromady papírů, zdánlivě takřka nepoužitelných, se vynořily desky s nadpisem „*Zpověď starého motocyklisty*“. V nich, kromě jiného, 13 listů psaných tatínkovou rukou obyčejnou tužkou. Ten večer jsem neviděla neslyšela, jenom jsem četla jedinečnou zprávu o jeho dětství, mládí, počátcích motorismu u nás a o vzniku firmy. Tatínek měl krásné drobné písmo, jímž popsal řadu událostí, o některých z nich nikdo nikdy ani neslyšel.

Narodil jsem se 19. června 1900

v Praze, jako druhý syn Karla a Anny Šulcových. Měl jsem staršího bratra Karla, který se narodil v roce 1898 a dvě mladší sestry, Vlastu a Jarmilu. Naše rodina bydlela na Starém Městě v Karlově ulici č. 7. Do obecné školy jsem chodil na Uhelný trh a tam jsme honili káču, to byla dřevěná věc asi 7 cm vysoká, možná 4–5 cm široká, stočená do špičky a dole opatřená kovovým zaobleným hřebíčkem. Bok káči měl dosti silně stoupající závit, nebo to byly jen zářezy kol dokola, aby se do nich zachytával provázek, kterým se pomocí bičků do káči mrskalo a káča se krásně točila. To se ví, že se to muselo umět. Pěkně se nám na Uhelném trhu káču honilo, protože již tehdá, kolem roku 1908, byl plácek hladký, snad asfaltový. Druhou naší hračkou byla dřevěná obruč průměru asi 60–80 cm z latky asi 2 × 3 cm. K pohánění kola sloužil klacík. Bylo by velmi zajímavé vědět, kolik stála ta káča a to kolo. Bohužel nevím přesně, ale byly to asi 2 nebo 3 krejčary. V té době už byla místo zlatky a krejcaru zavedena korunová měna a haléře. Za bývalou zlatku byly 2 koruny, za krejcar dva haléře. Malá krejcarová houska stála po změně 2 haléře, ale ve staré měně se stále počítalo.

Z obecné školy na Uhelném trhu chodil jsem do měšťanské školy. Po vychození třetí třídy v roce 1914, víc jich tehdá nebylo, měl jsem jít na rok do severních Čech, abych se naučil německy jako můj bratr Karel. Protože ale 28. července 1914 vypukla první světová válka, vrátili jsme se z Řevnic, kde jsme byli na letním bytě, maminka, Karel, Vlasta, Jarmila a já, do Prahy. Druhý den nastoupil jsem k otci na Malém náměstí č. 4 do obchodu s vojenskými potřebami, ošacením, epoletami, šerpami, koly a zbraněmi převážně BSA. Továrna Birmingham Small Arms se původně zabývala vývojem a výrobou lehkých zbraní – odtud název „Birminghamské malé zbraně“. Sortiment rozšířila o kola a pak i motocykly.

Tehdá ještě málokdo vlastnil telefon, otec ovšem už ano, měl číslo 291. Po zvednutí sluchátka a zatočení kličkou ozvala se centrála a spojila žádané číslo. Pražská telefonní centrála byla v domě přes ulici od našeho obchodu. Říkalo se tehdá, že za tři čtyry týdny bude po válce, ale ona trvala do 28. října 1918.

K svátku v roce 1914 koupila mi maminka jízdní kolo u pana Štantejského. Kolo sestavené z originál garnitury BSA mělo dřevěné ráfky a galusky, samozřejmě bez blatníků. Toho kola jsem si velice vážil, po každém výletu jsem ho vyčistil a namazal. Když byla maminka s Vlastou a Jarmilou v létě v Řevnicích, jezdíval jsem na něm po zavření obchodu v půl osmé večer za nimi a ráno zpátky do Prahy, abych byl v půl osmé ráno v práci. Na můj dotaz, jak a kdy budu mít dovolenou, řekl mi jednou otec, že učedníci dovolenou nedostávají, takže jsem ty tři roky učení dovolenou neměl. Ani se mi to teď věřit nechce. Obchod, takzvaný krám, byl malý, ale na ráně, dnes už po něm nejsou ani stopy. Byl to roh proti východu z Richtrova domu. Ale sklad měl otec dosti velký. Byl umístěn v tehdejší průchodu, nyní je to podloubí. V tom skladě se jednou objevily krysy. Já jsem na ně lčil pasti a jednou, když jsem past nalíčil a zavíral dveře, už jsem zaslechl jak sklapla a zaječení. Tak jsem znovu otočil vypínačem a namířil flobertku, kterou jsem měl s sebou, abych krysu zastřelil, než ji z pasti vyjmu. Jak mířím, objevila se u pasti další krysa, postavila se proti mně, právě když jsem na ni zalíčil a zmáčkl spoušť. Byla zasažena do hlavy právě ve zlomku vteřiny, kdy skočila do výše asi jeden metr proti mně.

Otec Karel, velkoobchodník s výzbrojí a zbraněmi, vedl obchod po odborné stránce s pomocí učedníků, maminka Anna byla pokladní. Starala se také o účetnictví a v případě zájmu šila pro obchod parádní šerpy a vůbec vše, co bylo potřeba. Všechno dělala s elánem a s úsměvem po dlouhá léta přesto, že trpěla zánětem trojklanného nervu. Musela si v krámku krýt tvář teplým šátkem, protože

První kolo Augustina Šulce. Běžný typ stál asi 70 korun, sportovní BSA přišlo na 240 K

při prochladnutí byly bolesti nesnesitelné. Teprve ke konci jejího života ji operace zbavila dlouholetého trápení. V dobré pohodě se dožila 74 let.

Zatímco starší syn Karel studoval na obchodní škole, mladší Augustin se u otce učil obchodním příručím. Už před koncem první světové války přestával být o rakouské vojenské potřeby zájem, a tak Šulcovi začali nabízet sportovní potřeby, dokonce i norské lyže. Poválečná nouze nepřála obchodu s takovým zbožím, však jim to také moc nešlo.

Dvacátý osmý říjen 1918 byla nekrvavá revoluce a osvobození československého lidu od poddanství rakouské říše. Byli jsme šťastni, že válka je skončena a že jsme samostatným státem. Pro obchod otce to ale byla katastrofa. Téměř veškeré zboží, jako vojenské čepice a oblečení, čáky, úřednické klobouky, šavle, bajonety atp., co včera mělo

velkou cenu, bylo dnes bezcenné. Co teď? Bylo mně osmnáct roků a čtyři měsíce. Zboží, takzvaně artikl, který zbýval ve skladu, by neuživil ani jednoho člověka. Co budeme prodávat? Žádní zákazníci nechodili. Když jsem přišel s tím, že bych prodával a opravoval kola, hodil mi otec klíče od obchodu na pult, ať si s tím tedy dělám, co chci. Odešel nejen z obchodu, ale také od rodiny, a to natrvalo. V té době jsem ještě nebyl podle platných zákonů plnoletý, a tak otec do firmy dále docházel, aby řešil naléhavé záležitosti.

Augustin začal dělat to, co opravdu chtěl. Jako zakladatel a člen Junáka nemusel přemýšlet, co prodávat.

Dobře jsem věděl, co všechno by skauti potřebovali, a že to skoro nikdo nemá. Pouze činovníci, a ti to získali z ciziny. Mohl bych tedy zařídit obchod skautskými potřebami. Řekl jsem svůj nápad mamince a že jako první jsou zapotřebí

košile barvy khaki. Maminka bez otálení sehnala látku. Obstaral jsem jí vzor, a protože byla vyučena švadlenou, dala se do šití. Pak přišly na řadu řemeny pro kalhoty. Řemenáře jsem znal, musel jsem ale sehnat výrobce přezek. Vyhledal jsem slévárnu, která podle originálu dala zhotovit formy. Odlitky jsem sám pilníkem zbavoval ostrých hran a pak je odvezl panu Šantorovi do Břevnova, samozřejmě na kole. Byl to výborný řemenář, odváděl prvotřídní práci.

Další na řadě byly čusy – jídelní misky, manšestrové kalhoty, tlumoky, punčochy, podkolenky, skautské hole, které zároveň sloužily ke stanu. Nakonec dal jsem udělat měděné knoflíky s vlysem se skautskou lilii, na rubu bylo Karel Šulc Praha. Pak šátky, jídelní příbory, sekerky a ovšem to hlavní, skautský klobouk. Hledal jsem tak dlouho, až jsem našel výrobce. Vzorek jsem si již jako jeden z prvních opatřil. Sjednal jsem si, že budeme výhradní odběratelé. S výrobou klobouku byla ale potíž. Ač jsem při dodání vzorku výslovně upozorňoval, že krempa musí být vodorovně, zdařilo se to až po několika pokusech.

Jídelní misky byly hliníkové. Vypátral jsem, že ve Vysočanech je továrna, snad se nemýlím, měla ochrannou známku slona, zajel jsem tam a sjednal jsem prodejní a dodací podmínky. Dnes, skoro v 78 letech, si uvědomuji, že jsem jako osmnáctiletý kluk jednal samostatně jako zkušený člověk a že si obchodníci třeba mysleli své, jako jednou. Bylo to v roce 1919, když jsem zajel do výprodejního skladu po armádě, kde jsem měl zájem jen o torny. Byly různě provedené, ale stejný typ. Už ani nevím, ve kterém městě to bylo, asi v severních Čechách. Na můj dotaz v kanceláři, zda mají torny, dostalo se mi kladné odpovědi. Požádal jsem o vzorek a cenu. Přinesli mi 5 kousků. Byly různě zachovalé, cena přijatelná, ba výhodná. Zeptal jsem se, kolik jich mají, že bych jich potřeboval koupit hodně. Prodávající se na mne podíval, utvrdil se, že jsem ještě mladíček a odhadl, co by tak asi mohlo pro mě být hodně:

„Kolik jich chcete? 40 nebo 50?“

Slušně jsem se otázel: „Kolik jich máte? Já bych je koupil všechny.“

„Je jich tu několik tisíc,“ zněla odpověď. Byl jsem rozhodnut, že je koupím, ještě bych se rád podíval na jakost, pak že to koupím všechno. To už bylo na něj asi moc, takový kluk, to bude nějaký podfuk. Aby to už skoncoval, zeptal se:

„A jak to budete platit?“

„Šekem na Živnostenskou banku. Jakmile obnos obdržíte, torny odešlete na adresu Karel Šulc, Praha 1, Malé náměstí.“

Za několik dní zásilka došla v železničním vagonu, byl skoro plný. Po uskladnění roztřídil jsem torny podle jakosti na nové, částečně upotřebené a již dosti užívané. Potom jsem vykalkuloval ceny pro jednotlivé druhy podle zachovalosti. Postupně jsem již dokázal doplnit skautské potřeby tak, že už bylo možné nabídnouti je venkovským oddílům. Koupil jsem ruční rozmnožovací přístroj a po zavření obchodu jsme radostně ručně tiskli katalogy a ceníky a psali jsme na obálky adresy mimopražských oddílů. Obchod vzkvětal. To byla radostná práce, vše zorganizovat a prodávat těm veselým tvářím kupujících skautiků a jejich tatínků nebo maminek, proti nudnému prodeji vojenských čepic a čák, šavlí, ostruh, opasek, různých hvězdiček, rozet a prýmků a odznaků a řádů a medailí a bandalierů.

Zavedení prodeje skautské výzbroje umožnilo Augustinovi postarat se o maminku a obě sestry během prvních dvou poválečných let. Zisk se stal i finančním základem pro budoucí vytvoření firmy Bratří Šulcové.

Při všech starostech a spoustě práce si Augustin uměl najít čas i pro sebe, jak dokazuje příhoda z prázdninového skautského sjezdu Vltavy na pramicích. Bylo to v době, kdy ještě existovaly obávané Červenské proudy. U peřejí vyložili skauti bagáž a s lodí sjížděla nejzkušenější dvojice. Když zbylá posádka s bagáží dorazila za nebezpečnou oblast, našla zadumaného Gustla sedět na břehu.

„Kde je loď?“ ptali se skauti zkušené dvojice.